

LUPETA

Apăre în fiecare zi de sâmbătă.
Abonament: 1 an 24 cor. 6 luni 12 cor.,
cun 5 cor. — România: 1 an 40 cor.

— Telefon Nr. 47—82. —

.. ... APARE .. ...
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială.
Scrisori neîncacate se refuză.

Indărătnicie!

Adunarea „Astrei” dela Bistrița, pacinica convenire a tuturor Românilor iubitori de cultură, ședința asta prezidată de oameni buni și învățați care-și jertfesc vremea și știința pentru a infiltra în spiritul Românilor noștrii idei frumoase și folositoare numai în interesul lor, ca fiii ai neamului românesc, ci pentru pregătirea lor ca gospodari harnici și cetățeni valoroși ai acestei patrii, — aceasta întrunire de oameni cu inima curată — zic, a stîrnit anul acesta o nemai-pomenită spaimă în sînul fiilor lui Arpad. Spaima aceasta inventată de cine știe ce minte tresărită, iubitoare de senzații, dar plătită cu bani scumpi ai contribuabililor, este folosită de presa judeo-maghiară drept paravan de acuzații și insulte murdare la adresa guvernului român, în special a doi din membrii săi și la adresa întregii țări Românești. Torentul de injurii întinse pe pagini întregi față de președintele consiliului de ministrii român DI Dimitrie A. Sturdza și față de colegul său dela interne DI I. C. Brătianu este una din acele porniri dușmănoase fără calificativ, care i-a caracterizat pe Maghiari în toate vremurile.

Căci nu există purtare mai condamnată și mai lipsită de cea mai mică urmă de bun simț, decât a unor cățeluși desfrânați, cari la umbra șovinismului maghiar sunt lăsați să latre împotriva unor persoane, cari es din pătura oamenilor comuni, împotriva unui stat vecin, care a încercat totdeauna să păstreze relațiile de amicitie cu vecinul său ambițios și cu multe pretenții legale și ilegale.

Este un act josnic, de o îndrăznieală revoltătoare, ca un ziar a cărui frunte e ilustrată de nume maghiare, ca *Braun Sándor* să facă act comun cu „Budapesti Hirlap”, organul kosuthist și să se arunce cu cea mai desăvîrșită lipsă de demnitate asupra unor persoane oficiale streine inofensive până la exces.

La timpul său am înregistrat călătoria prin Transilvania a ministrului de interne român și cu noi împreună și foile unguștești, fără ca acestea să comenteze în alt mod prezența dlui Ionel Brătianu decât ca o simplă vizită.

De ce conspirațiunea nu s'a făcut înainte ci tocmai la Bistrița, unde ace-

sta nici n'a fost cu ocazia ședințelor „Astrei”.

Dar infamia cea mai grozavă este de a aduce pe bătrânul Sturdza sute de kilometri, a-l răpi de pe terenul activității sale politice de acasă, tocmai în momentele cele mai expuse ale responsabilității sale, pentru a-l face unealta unor capriții evreești, când știut este, că toată viața sa acest venerabil bătrân n'a căutat să geneze cătuși de puțin sensibilitatea vecinilor săi, ba într'un rând își pierduse chiar popularitatea din cauza excesului de politeță față de Maghiari prin amestecul său nepotrivit în chestia școlilor din Brașov.

Și acel mare om de odinioară, astăzi pentru „Braunii” dela „A Nap” și pentru ceilalți perciuinați nu este decât un bandit ordinar (tolvajlâmpás bandita) și un pungaș!! (gazember).

Pagini întregi ale gazetelor evreo-maghiare sunt pline de astfel de expresii comune ori-cărui bun patriot al Ungariei — la adresa celor doi ministrii Români.

Faptul acesta nedemn pentru o presă, care se chiamă cultă și care e menită să conducă destinele unui popor așa zis „european”, apasă cu atât mai greu asupra conștiinței, celor ce s'au făcut vinovat de el, cu cât este lucru cert, că ei au știut că informația dela Bistrița a fost o minciună sfruntată, având chiar o desmințire oficială din partea căpitanului de poliție și a fișpanului comitatului Bistrița—Năsăud, cari au luat parte la adunarea „Astrei”,

Desmințirea a fost publicată în extenso imediat după coloanele înjurioase.

Din partea consulatului român iarăș li-s'a dat o desmințire categorică.

Pe de altă parte noi, cari ne-am interesat telefonic la Bistrița, am dat de asemenea cuvenitele informații buroului lor de presă.

Și iată, că după atâtea clarificații demne de toată încrederea, ne aflăm totuși în fața celui mai rușinos atac, pornit în mod vădit din inimi rele, din partea unor oameni, cari dorind să ascundă uneltirile lor șoviniste din internul țării, voesc să rătăciască opinia publică, alarmând lumea cu fel de fel de inventive pătimașe.

Atâta numai, că întregă Europa este bine informată de apucăturile acestea de măscărici și se păzește de

a da crezământ aceluia, care fuge după hoț și hoțul e el însuși.

Pentru păstrarea moralei publice însă avem dreptul să pretindem, ca o instituțiune, ca presa, care i-și are înalta chemare de a cultiva moravurile unui popor, ale unei țări, iar nu a le defaima, să fie privată de elemente, cari caută cu ori-ce preț dezbinarea spiritelor din statul acesta polyglot, spulberarea păcii dintre popoare și propagarea urei de rasă.

— Aci să se oprească sfetnicii Ungariei!

Ei dar cui vorbim noi !!

Fuziunea Croaților cu partidul naționalităților desmințită. „Pester Lloyd” scrie: Zilele trecute câteva ziare au colportat știrea, că deputatul Dr. Alexandru Vaida a sosit la Zagrab, pentru a se înțelege cu coaliția croată asupra unei acțiuni comune parlamentare. Știrea aceasta este desmințită atât din partea deputatului Vaida, cât și din partea comitetului executiv al coaliției sîrbe-croate. Comitetul executiv mai declară de neadevărată și știrea, că naționalitățile din Ungaria s'ar fi imbiat să sprijinească coaliția în lupta acesteia din parlament. În ședința comitetului executiv n'a fost vorba de nici o fuziune a partidului naționalităților cu partidul croat.

ROMÂNIA

Serbările bulgare dela Plevna.

Cu ocazia serbărilor bulgare dela Plevna România nu a fost uitată, ea care cu sîngele fiilor săi a plătit independența Bulgariei.

Marele duce Vladimir a adresat regelui Carol la Luzern următoarea telegramă:

«Sub impresia puternică a cîmpului de luptă dela Plevna, unde M. Voastră a luat o parte atât de vitejiască la războiul nostru, nu pot trece fără a vă trimite un salut de amintire respectuos și sincer. Țin mult și să vă spun, că marea ducasă și eu am fost fericiți, de a vizita casa din Poradim, unde a locuit atunci Majestatea Voastră.»

M. Sa a răspuns următoarele:

«Adînc mișcat de cuvintele amabile adresate mie de Altețele Voastre Imperiale de pe cîmpul de război dela Plevna, unde frăția armatelor noastre a primit binecuvîntarea sub ochii lui Alexandru II., augustul vostru părinte și unde mulți viteji și-au dat sîngele pentru binele patriei, Vă rog să primiți expresia celei mai adînci mulțumiri pentru amintirea Voastră prieteniască.»

Alteța Voastră Imperială să poate mândri de a fi luat o parte așa de strălucită la războiul memorabil, a cărui reamintire ne va fi scumpă totdeauna.

Exprimând cuvântul de Poradim, îmi aduc aminte cu o sinceră bucurie de nașterea iubitului Vostru fiu, pe care Impăratul mi-o anunțase atunci adînc mișcat. Nu pot spune Alteței Voastre imperiale cît de mult mă bucur, de a Vă saluta în curînd împreună cu marea ducesă pe teritoriul României.»

Iată acum și telegrama principelui Ferdinand către regele Carol:

«Deschizând astăzi mausoleul și muzeurile dela Plevna și Poradim împreună cu marele duce și marea ducesă Vladimir, cugetul meu să îndreaptă cu admirație profundă la Tine, ca la un erou al glorioasei epopee dela Plevna.»

Răspunsul regelui Carol către principe e următorul:

«Amintirea ta sinceră m'a mișcat în mod excepțional. Împărtășesc din inimă sentimentele tale la ceremoniile dela Plevna și Poradim. În acest moment s'a redeșteptat amintirea călătoriei mele în aceste orașe, cari să caracterizează prin atâtea jertfe. — Îmi aduc aminte cu deplină recunoștință

mai ales asupra atenției ce mi-ai dat-o și grijei ce mi-ai purtat, când am vizitat aceste orașe.

Regele Carol la Viena.

O telegramă de azi dimineață din Viena anunță, că a sosit acolo regele Carol al României împreună cu augusta Sa soție regina Elisaveta și va petrece acolo 2 zile.

Cu aceasta ocazie va avea loc o întîlnire între Impăratul Francisc Iosif și Regele Carol, la care se vor lua în discuție chestiile politice la ordinea zilei, cari vor fi o continuare a întrevederii de acum câteva săptămîni dintre primul ministru Sturdza și baronul Aehrenthal mai ales asupra afacerilor balcanice. «După cît se știe, — zice telegrama — Austro-Ungaria să interesează și de aplanarea conflictului greco-român și nu este exclus, că asupra acestei chestiuni regele Carol va avea o convorbire și cu baronul Aehrenthal.

Afacerea macedoneană va fi deasemenea amintită, și aceasta e cu atît mai sigur cu cît marele duce Vladimir să va întîlni la Sinaia cu regele Carol și acesta î-și va expune dorința sa relativ la modul cum să se trateze Cuțovlahii în Macedonia.

Zice apoi: «Cu aceasta am ajuns pînă la punctul, că, întru cît îl privește pe ministrul președinte nu am ajuns la o stare de război cu România oficială. Dar fiind în joc un politician și avînd de a face cu o lucrare de subminare ce se face, absolut, în secret, desmintirea unilaterală nu este deplin multumitoare. Tot atît de puțină este și valoarea raportului de cuprins negativ, pe care l-a dat căpitanul de poliție din Bistrița.....».

«Dar daraverea ministrului de interne Brătianu tot se mai ține încă la suprafață cu un ascuțit primejdios. Miniștrii merg adeseori la băi din țări străine, pentru a se restaura. Dar în cazuri de aceste se abțin dela ori-ce contact social mai intensiv și nu fac vizete pela prieteni, între cari, fie zis în treacăt, sunt mulți dușmani ai statului aceluia, care îl primește în mod ospitalier pe dl Brătianu, ca pe ori-care om cinstît...». Și așa mai departe.

«B. H.» înregistrează declarația dlui Ionel C. Brătianu, pe care o dăm și noi la alt loc, de asemenea notita ce apăruse în «Revista Bistriței» și care le este cunoscută cetitorilor noștri, apoi declarația comitetului suprem din Bistrița și pe aceea a căpitanului poliției din acel oraș, declarația legatiunii române din Viena.

Spune în sfârșit, că ar avea informații particulare dela București, că dl Sturdza nu au mblat pela Bistrița sub numele unui pretins inginer Goga, că Goga e un publicist român, «care se interesează de mai mult timp de starea valahilor din Ungaria și lucrează acum din însărcinarea Ligei la o lucrare mai mare politică». «E sigur — zice «B. H.» — că Goga a umblat pela Bistrița din însărcinarea lui Sturdza». Despre dl Sturdza spune «B. H.» că dsa ar fi fost în București în timpul adunării Astrei, și că ar fi prezidat o conferință a Ligei. (Câte intervetiri răutăcioase!

«B. H.» mai știe să spună, că oare-când mai demult, dl Sturdza ar fi călătorit pe liniile ungare cu biletul de liber parcurs al unui alt domn..... Ei! După toate celelalte de ce n'ar merge și asta?

«A Hir»:

Se cuvine să o punem alături de «B. H.», pentrucă, împreună cu aceea, au fost cele d'întâi, cari au dat alarma cea d'întâi, cerînd deopotrivă să se declare război României.

«A Hir» cere astăzi din nou, acum într'un

Război contra României!!!

De urletul acesta mai răsună și astăzi pădurea ziarelor maghiare, cu toate, că acele dintre ele, cari apar seara, au fost silite să aducă deja ieri dovezi cu prisosință, că svonul, pentru care s'au alarmat, n'a fost decât halucinația unor suflete bolnave și păcătoase.

Vom lua în rînd zierele maghiare. Dacă scrisul lor se războiește amar cu adevărul, este însă o oglindă cu atît mai fidelă a sentimentelor, pe cari aceste reptile le au față de Români: față de noi cei de aici în lo-

cul întâi, fiindcă stăm ca o stîncă neclătită în calea ideii lor de stat maghiar; dar nu mai puțin față de Regatul Român, în care vîd cheagul acestui neam, ce le este atît de urgent, vîd sîmburele mării viitoare a întreg neamului românesc.

De aici atîta pornire dușmănoasă.

Pressa maghiară vrednică de ea înșasi.

«Budapesti Hirnap»:

La act, că dl D. Sturdza a desmintit categoric știrea ce se colportase despre d-sa.

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“

Răsplata.

(Urmare.)

Ca să poata trăi, își vînduse vacuța, găinele, acuma nu mai avea ce vinde.

Sacul de făină era pe sfârșite și, pe lângă toate astea, copila bolnavă.... Dacă cei mari ar fi fost oameni cu inimă, n'ar fi îndurat atâtea, nu s'ar fi îmbolnăvit nici fata; căci el știe bine că de cînd a trebuit s'aștepte o lună într'un hambar la Galați, desghetul Dunărei, — i-a intrat boala în casă. Ce mai om și prefectul acela din Drohoi! Să-i dea ordin să plece earna!...

La o bucată de noapte a ajuns în Tulcea. Sleit de oboseală, cu stomacul gol, a luat-o încet pe străzile mute, unde pașii lui trezeau zgomote grele. Li era somn, și veteranul se gîndi că numai în port ar putea afla un loc de hodină. În miezul nopții cheiul era stăpînit de o liniște groznică. Rar se auzea plicuțul valurilor lovindu-se de mal, iar din întuneric se iveau negre

umbrele șlepurilor, caicelor, remorcherelor cari dormeau.

În zarea neagră, un felinar verde tîra o dără de lumină în unde, iar în depărtare venea ferberea apei la anafoare.

Ca să nu-l s-mță sentinela, șia descălțat ciobotele, a luat-o încet, pitindu-se pe lângă movilele de marfă, lăzi, butoaie și s'a ascuns între niște saci. Când cele dintâi lumini goniră negurile, era în picioare. A pornit-o într'un suflet la domnul Stanchievici, cu un fel de frică, parcă s'ar fi dus la un proces pe care se temea să nu-l peardă. În fața casei, alți veterani din Patlangeanca, Bașchiori, așteptau la ușă. Asta i-a mai dat curaj. A intrat în vorbă cu ei și toți se plîngeau că «Nu le dă pămîntul». Unul, slab, înalt, din satul «Regele Carol», numai că nu plîngea, spunea omul cum și-a făcut casă, și-a întemeiat gospodărie și cînd credea că s'a ridicat de-asupra nevoei, vine apa într'o noapte de-a scăpat numai cu ce-i pe dînsul. Au tănuit ei mult la ușa silvicultorului. Soarele sta sus cînd i-a chemat înlăuntru ca la moară.

— Ei, care-i povestea? întrebă omul ple-

șuv, cu ochelarii pe nas, uitîndu-se în niște hârtoage.

— Apoi, să vedeți dumneavoastră, conasule, sărutăm mâinile; eu am venit aici de asprimăvară; de atunci aștept să mi-se dea pămîntul, dar domnul primar mă trimete la dumneavoastră. Acu, eu am venit la dumneavoastră, că dă, îi păcat de cînd aștept, și-s sărac și am ș'o copilă bolnavă la pat.

Funcționarul ascultă pîn'la sfârșit cu un aer nepăsător....

— De unde ești? întrebă el.

— Din Sarichioi.

— Aha, din Sarichioi. Ai mai fost pe aici.

— Am fost, cucoane.

— Și ce ți-am spus atunci? să vii la toamnă, în Noembrie, nu-i așa? Veteranul parcă nu auzi bine; se uită lung, prost.

— Bine, da eu ce să fac? sunt cu familie și n'am ce mânca.....

Slujbașul se ridică în picioare.

— Nu ți-am spus la Noembrie? să-și cu-leagă oameni roada.

Veteranul voi să mai spue ceva, dar simți cum în clipa aceea sângele i-se ridica la

ton și mai violent ca să i-se declare război României. Articolul prim și-l sfârșește cu exclamația:

«Răsbunare sângeroasă! Complicilor spânzurătoare, dușmanului sabie și tunuri! Pentru că dacă Ungariei nu i-se va da acum satisfacție, atunci de alde Vaida și Brătianu vor șterge mâne cu steagul maghiar noroiul cismelor lor în fața biserice de încoronare alui Matia ori în curtea palatului regal...»

«A Hir» vrea să ficseze:

1) Că ministrul Brătianu a fost în Bistrița;

2) Că dl Brătianu a dăruit 100 coroane pentru un student român din Năsăud.

3) Că publicistul român Goga «cel mai bun amic al lui Sturdza» a participat la ședințele «Astrei» și a făcut agitație.

Toate celelalte se desmintesc zice «A Hir», care nu vrea să ia în samă desmintirile, nu admite nici chiar că e bine să se facă o anchetă, după cum a promis Wekerle, spune că toate aceste trăgănări sunt fără rost, că nu sunt de cât o gângăvire neputincioasă și lipsită de demnitate și că o altă țară și-ar fi pornit trupele la marș numai decât în ziua cea d'întâi; iar în ziua a doua ar fi șuerat gloanțele.

«A Nap».

«A Nap», ziar, care este proprietatea a celeiași întreprinderi, care scoate și «A Hir» și «A Nap» strigă în gura mare ca să i-se declare război României. În același număr publică însă declarațiile comitetului suprem din Bistrița și a căpitanului de poliție tot acolo, prin cari se dovedește, că toată zarva ziarelor maghiare e lipsită de ori-ce teme, pentru că dl Sturdza nici n'a fost prin Bistrița; iar dl Brătianu nu a făcut politică aici și nu a luat parte nici la adunarea «Astrei», după cum i-se impută.

„A Nap“ spune, că în clubul partidului patruzecișioptiști s'ar ridicat mai multe voci pentru a da expresiune temerei Maghiarilor din Ardeal, că va isbucni din nou o revoluție valahă, ca cea alui Horia, Cloșca și Crișan.

«Budapest»:

«Budapest», organ oficios al partidului patruzecișioptiști organul personal al lui Kossuth e mai domol; dar spune, că nu se poate suferi în tăcere faptul, că ministrul de interne a luat parte la adunarea «Astrei». Dar tot «Budapest» publică și do-

vezile, prin care se dovedește că această imputare este lipsită de teme. «Budapest» mai spune, că nu se poate suferi nici ca guvernul României să salute prin telegramă o adunare culturală a Românilor de aici!

Alkotmány:

«Alkotmány» organul oficios al partidului poporal spune, că «i-se turbură tot sângele aflând despre acțiunea de subminare ce o fac în Transilvania membrii guvernului României».

Articolul prim de astăzi îl închină și «Alkotmány» chestiei miniștrilor români, pe care îi pune într'o căldare cu Aurel C. Popovici, cu Vlad, Maniu, Vaida, cu Lueger, Schwenhagen, Supillo, Hodza, Liga Culturală, Grossösterreich și cu toți spectrii, cari le turbură mințile patriotice.

Articolul din «Alkotmány» se încheie cu frazele următoare:

«Dar ce stări sunt acestea? Ce este această Ungarie milenară? Ori, poate, este ea prada ori cui? Este insula nimănu? Este peșteră de hoți? Este cort de Țigani nomazi? Nu este nici un mod de ai-se face un sfârșit acestei situații care este pe cât de imposibilă, pe atât de vrednică de plâns? Nu avem trăsuri pentru escortat nici jandarmi...»

«Magyar Hirlap».

«Magyar Hirlap» este organul oficios al partidului constituțional, organ inspirat de Andrássy spune:

«Am fost consternați și revoltați când am primit știrea despre această faptă temerară, prin care un ministru activ român încearcă să încurajeze agitația românească din Ungaria. Așteptăm ca guvernul Ungariei să desvălească prin o anchetă severă toate amănuntele acestei visite violente. — Este de condamnat faptul, că ministrul unui stat învecinat călătorește cu pașaport fals pe teritoriul statului ungar...»

***

Ne mărginim la atât, din cauza lipsei de spațiu și nu mai dăm scrisul celorlalte ziare, guvernamentale și ele, ori semiguvernamentale, ori, în sfârșit, opoziționale; dar tot ungurești, tot de ale Moritzilor. Se întrec și acestea cu acelea, pe cari le-am înșirat. Doară lui «Pesti Hirlap» să-i mai facem cinstea de a-i pomeni numele aci, ca să nu lipsească din strălucita coroană. Și

«Pesti Hirlap» face apel la ministrul comunei de război și spune, că frontierele de către România nu ar fi bine fortificate.

Declarațiile persoanelor interesate.

Ce zice fișpanul comitetului Bistrița-Năsăud.

Președintele consiliului de miniștrii români după cât știu n'a fost la Bistrița. Numai ministrul de interne a fost aci, dar nu din cauze politice. Aceasta e cu totul eschis. La adunarea „Astrei“ n'a luat parte. N'am fost înștiințat mai dinainte de aceasta vizită, pentru-că din nici un punct de vedere acest lucru n'avea fond.

Toată afacerea e o chestie de ordin privat, căreia nu i-se poate atribui un caracter politic.

Declarația căpitanului de poliție din Bistrița.

Nu corespunde adevărului, că Dimitrie Sturdza, președintele consiliului de miniștrii român ar fi fost la Bistrița. E drept însă că la 17 Septembrie a sosit la Bistrița venind dela Borszék unde a petrecut vara ministrul român de interne Brătianu. A sosit cu automobilul și a fost cu el soția lui un servitor și șoferul. Este eschis că ar fi luat parte la ședințele „Astrei“ pentru-că adunarea generală a „Astrei“ s'a ținut la 21 și 22 corent, când ministrul nu mai era în Bistrița.

Cu totul a stat o noapte aci și a locuit în hotelul „Saaling“. L'au văzut vorbind cu preotul român Gherasim Domide, dar preotul e vechiu prieten cu ministrul. La 18 Septembrie a trecut în Bucovina apoi a venit la Năsăud și a dăruit gimnaziului de acolo o sută de coroane, care să fie date celui mai bun elev. Atâta e tot ce știu.

Declarațiile diui avocat Dr. Demetriu Ciuta.

DI Dr. Demetriu Ciuta din Bistrița, intervievat de ziarul „Neus Budapester Abendblatt“, a făcut următoarele declarații:

„La adunarea „Astrei“ n'a luat parte nici ministrul-președinte Sturdza, nici ministrul de interne, I. Brătianu. Nici pe sub ascuns, nici pe față. Ministrul-președinte Sturdza peste tot nici n'a fost nici odată la Bistrița. Nici acum, nici înainte. Nici cu pașaport făcut pe numele său, nici cu pașaport fals. Toate aceste faime nu sunt decât niște

cap. Înaintea ochilor i-se făcea negru, buzele îi tremurau.

— De ce mi-ai dat ordin, atunci, să viu aici, dacă nu îmi dai pământul?

— Și ce-mi ceri socoteală mie? strigă silvicultorul înfuriat.

Eși afară!

El lăsă capul în jos, își mușcă buza de ciudă și coborî năuc pe scări. Pentru întâiași dată omul acesta bun, răbdător își perduse cumpătul. În clipa aceea avea în ochi căutătura unei fiare care ar fi fost în stare să rupă să sfășie totul în jurul lui... Un moșneag bătrân, rezervist pe vremea războiului, văzându-l așa schimbat, s'apropie de el.

— Ce ți-a spus?

Prisăcariu oftă greu, înădușit, se uită în sus și gemu.

— Nu mai e dreptate..... M'au dat afară, asta'i răsplata..... iaca pentru ce ne-a adus aici!.....

Rezervistul îi șopti, cu un fel de frică...

— Da, da, să știi, nu-i pe dreptate. Nu spunea unul, am uitat cum îl cheamă, că pân'ce nu i-a luat și purcelul și lăghicerul

cel mai frumos, nu i-a parcelat locul.... Dacă nu-i dai ceva, degeaba....

Gheorghe se uită la el.

— De unde să-i dai, când eu n'am ce mânca!.....

Se întoarse și dând din cap, porni încet pe străzi, se toplea din când în când și nu știa singur ce să facă. La un colț de stradă se opri. Se făceau niște case noi și oamenii munceau de zor, săpau gropile, cărau varul, nisipul, în gropi mari. Fără să stea mult pe gânduri, se tocni la lucru și începu să care cărămizele din căruțele care veniau grăbite. Tocmai într'un târziu căpătă câțiva gologani de-și cumpără pâine și niște măslina. Sara adormi lângă butoaiile de var, movilele de cărămidă, cu gândul ca să lucreze încă o zi, să câștige câțiva franci.... Dar pe la miezul nopții un vis ciudat îl făcu să se deștepte într'o teamă neînțeleasă.... «Se făcea parcă, o mocirlă și'n lăuntru pân' la brâu sta nevastă-sa cu copila în brațe și-l striga pe el; dânsul însă n'avea nici o putere ca să le ajute să scape... Visul acesta îl neliniști grozav. Ce să mă fac: se gândi el, cercând să-și alunge teama.

Dar de ce se încerca, cu atât o greutate mai mare i se așternea pe suflet, parcă ceva îl gonea acasă.... Se ridică buimăcit, cu capul greu și porni încet, strângându-se în sunanu-i vechi. În puterea nopții orașul părea un cimitir imens în care el singur era viu. Cerul era închis și vântul rece gemea printre ramurile vestejite, scuturând cele din urmă frunze....

Trecu de barieră, apucă lângă baltă, — înainte-i nu se vedea la doi pași, din ghioluri venea fâșitul aspru al stufului, chemări de păsări rătăcite care înfiorau muștenia cu glasurile lor aspre.... Și veteranul mergea grăbit prin marea de întuneric; mergea zdrobit de atâtea dureri și se gândea la cei de acasă, pe care-i visase așa de rău....

Se crăpa de ziuă, când intră în Sarichioi. Oamenii coborau spre lac cu lopețile în spinare. Razelmul strălucea negru în lumina cenușie a revărsatului.

Trecu grăbit pe lângă căsuțele pescarilor, ridică într'un suflet dealul prin mîrștea goală, tăind-o de-a dreptul spre bordeiu, așezat în marginea cealaltă a satului....

(Va urma.)

invecive tendențioase, pe cari noi le repudiăm cu toată hotărârea.

Fapt este numai, că ministrul de interne, I. Brătianu a petrecut jumătate oră la Bistrița, dar înainte de adunarea „Astrei“ cu 6 zile. A venit cu soția sa și după o poposire de jumătate de oră a plecat în Bucovina. Dl Brătianu de alt-cum a fost de trei, ori patruori în Ardeal; odată a însoțit și pe moștenitorul de tron al României în călătoria sa prin Transilvania. Dl I. Brătianu de câte ori venia în Ardeal, făcea studii etnografice și sociologice și nici odată n'a atins cu nime chestii politice. Sub durata petrecerii sale în Bistrița n'a vorbit cu nici un personaj politic român.

Repet că la adunarea Astrei n'a luat parte nici un personaj înalt din România, afară de un publicist român din țară.

Nainte de adunarea generală cu două zile a fost în Bistrița fostul primar al Bucureștilor, Cantacuzene, care a fost deșcins la hotelul Regele Ungariei, și după o petrecere de jum. zi a plecat mai departe spre Bucovina. De față la adunarea Astrei au fost: comitele suprem c. Lázár Árpád, vice comitele Lányi Gottfried și căpitanul orașului. Domnii aceștia pot confirma adevărul.

Ceea-ce privește adunarea, aci n'a fost vorba despre nici o chestie politică, fiind Astra o corporațiune pur culturală și de știință.

Declarația dlui Dem. Sturdza.

„De când m'am întors dela Karlsbad, nu am părăsit pe nici o clipă Bucureștii. Este, deci, o scornitură copilărească aceea, că eu ași fi trecut prin Bucovina în Transilvania cu un pașaport fals, pentru ca să fac agitații contra Maghiarilor în adunarea generală a „Astrei“.

Declarația dlui Brătianu.

Absolut nu este adevărat că Sturdza ar fi fost în Ungaria. Toată lumea știe că Sturdza, decând a sosit acasă, n'a făcut nici un pas peste frontieră. Recunosc că am fost în Ungaria, dar despre mine știe ori-cine că locul unde mă duc vara în vilegiatură, este aproape de graniță, așa că adese ori fac preumblări pe teritoriu unguresc. Cu ocaziunea astorfel de excursiuni intram câte-odată și la distanță de un kilometru pe teritoriu unguresc, pentru care atunci nimănu-i nu-i venia în minte să mă învinovătească. Pretutindeni, unde am umblat, am fost ca persoană privată și nu în calitate de ministru. Declar, că absolut nu este adevărată faima că eu aș fi agitat împotriva Ungariei fie la Bistrița, fie alt-unde.

Declarația ambasadei române din Viena

Viena 24 Sept. Caracterul tendențios al știrii ce vine din Budapesta să cunoaște la primăvedere și asupra desmintirii acesteia nu s'a pus nici un fond serios. Acuma însă s'a făcut declarația, că prezența ministrului președinte D. A. Sturdza și a ministrului Brătianu nu corespunde adevărului. În sensul legilor române președintele consiliului ține locotenentă regală pe tot timpul cât regele lipsește din țară și de aceea nu poate părăsi țara. Ministrul Brătianu a călătorit prin Ardeal cu soția sa și posedea un pașaport vizat la București de ambasadorul austro-ungar Conte Szapáry care recomandă pe ministrul în atenția autorităților maghiare.

Nu este adevărat că ministrul și-ar fi ascuns caracterul său de persoană oficioasă.

Declarația legațiunii române din Viena, către ministrul de externe Austro-Ungar.

Din Viena s-a telegrafează cu datul de azi: Legațiunea română din Viena a înmanat azi ministrului de externe austro-ungar, Aehrenthal un comunicat referitor la prezența ministrului președinte și a ministrului de interne al României la Bistrița, a cărei faimă

colportată nu corăspunde adevărului. În acel comunicat se declară că ministrul președinte al României peste tot „nici n'a fost în Ungaria. Cât pentru ministrul de interne, acesta în fiecare an are obiceiul să-și cerceteze rudeniile și prietenii din Ungaria. Pașaportul ministrului de interne a fost vizat de agentul diplomatic austro-ungar din București, contele Szapáry, care a mai dat ministrului și o recomandare către autoritățile ungare. De altcum guvernul român caută prilej să se declare în publicitate în chestia aceasta. E probabil, ca guvernul să se declare în parlament în formă de răspuns la o eventuală interpelație.

Turneul Dnului Maniu.

Darea de seamă a deputatului de Vinț la Totoiu.

În 22 Septembrie st. n. a. c. deputatul Maniu și-a ținut darea de seamă în comuna Totoiu înainte a peste 1000 de oameni.

Deși a fost scurt timpul pentru pregătirea primirii iubitului deputat, totuși aceasta a fost așa de măreață și impunătoare și însuflețirea poporului așa de mare, încât s'au văzut lacrimi de bucurie scaldând ochii multor alegători. Întreg poporul din Totoiu împreună cu foarte mulți Români din comunele Henig, Straja, Hăpria și Dumitrea adunați în capul satului așteptau venirea deputatului, iar feciori și fetele din Dumitrea sub conducerea teologului de Blaj, George Oancea cântau cu multă însuflețire cântece naționale.

Un banderiu de 30 călăreți sub conducerea teologului S. Coman cu 2 steaguri în frunte au întimpinat pe iubitul oaspe în drumul țării, unde tinărul Sabin Giurca în câteva cuvinte îi urează bun venit. La marginea satului, sub o frumoasă poartă triumfală așteaptă poporul în frunte cu preoți, învățători, dame și tineri. Și încă cineva? Pretorele din Vințul de jos, Binder însoțit de 9 jendarmi și cu sergentul zece. Jandarmii n'au avut nimic de lucru, iar Măria Sa a cerut ca de pe poarta triumfală unul din celea trei steaguri de hârtie, anume cel galben să fie îndepărtat. Ca să fie patria salvată, i-sa împlinit porunca Măriei Sale.

Deputatul însoțit de dnii: Dr. Alexandru Niculescu prof. de teologie, Ioan Maior, prof. metropolitan, Dr. Ioan Chirilă c. de adv. și Dr. Traian Erdélyi, c. de adv. au fost întimpinat de Dșoara Miți Andrei în drăgălaș costum național, care în numele femeilor române îi presintă un frumos buchet de flori. Preotul Giurca îl binevintează în numele poporului adunat, cu calde și însuflețite cuvinte.

Peste puțin deputatul apare pe tribună. Era solemn momentul, steagurile fâlfăiau sărbătorește în bătaia undelor calde de vânt, poporul cu respirația oprită așteaptă glasul mult iubitului lor reprezentant în casa țării.

„Am venit cu bucurie în mijlocul Dvoastră — începe Dl Maniu — să vă spun, care a fost rezultatul luptelor, pe care eu și colegii mei le-am purtat în casa țării în interesul D-voastră și a întreg neamului românesc.

Trei lucruri a făgăduit tovarășia dela pu-

tere: vot universal, dare progresivă și numai doi ani de cătănie.

„Dar una-i a făgădui și alta-i a împlini“. N'am împlinit nimic, dar deputații naționaliști mereu le au adus aminte de făgădueli și cu toată tăria au cerut împlinirea lor.

Multe a spus iubitul nostru deputat și lumea adunată îl asculta ca pe un părinte binefăcător.

Ca încheiere, în cuvinte foarte pătrunzătoare, roagă poporul să țină cu tărie datele și obiceiurile bune și ca frații să se iubească unii pe alții. Vorbirea deputatului a fost des întreruptă de aplausele poporului.

Apoi urcă tribuna tinărul și însuflețitul profesor de teologie din Blaj, Dr. Alexandru Niculescu, care cu multă însuflețire vorbește despre iubirea de neam și limbă și de necesitatea introducerii votului universal. Însuflețirea, cu care vorbește dl Niculescu și feliul, cum știe pe înțelesul poporului să dovedească și din Sf. Scriptură ceea zise, fac să fie ascultat cu multă băgare de seamă.

Vorbește apoi dl Ludovic Andrei pe înțelesul poporului despre relele, cari îl duc la perire.

În sfârșit urcă tribuna preotul din Dumitrea, Aurel Marcu, și în scurte cuvinte asigură pe dl Maniu de alipirea nefățărîtă a poporului față de iubitul seu deputat.

„Măria-Ta, sufletul nostru și dragostea noastră nefățărîtă pururea este cu Măria-Ta și cu soții Măriei Tale, când acolo sus în sfatul țării luptați cu tărie pentru binele și înaintarea neamului; făgăduință sfântă facem, că vom fi cu deplină încredere și nefățărîtă alipire față de Măria-Ta și vom îndeplini cu sfințenie sfaturile ce cu atâta drag ni-le dai“.

Presentă apoi un proiect de rezoluțiune în care:

1. Se votează încredere deputatului și soților sei de luptă, să resping acuzele, că poporul nu-i una cu deputații sei.

2. Se cere *grăbnic* introducerea a votului universal.

3. Să hotărăștie trimiterea acestei rezoluțiuni clubului naționalist din dietă.

Deputatul mulțămește apoi poporului pentru dragostea, cu care a fost primit, îi roagă, ca și pe mai departe să-i păstreze acesta dragoste și să spună și celor de acasă „voe bună și sănătate“.

Poporul să împrăștie liniștit în cântecele naționale ale tineretului.

Dl deputatul Maniu a fost invitat apoi împreună cu suita sa la masa ospitală a d-lui Andrei. Pe urmă a vizitat pe mai mulți inteligenți din Totoiu. În urmă a plecat spre Blaj încântat de însuflețirea poporului.

Ghiță.

Târnosirea bisericii din Sângatin.

II.

În gara Apoldului mitropolitul a fost bineventat de către protopopul tractului dl A. Păcurariu în numele preoției și al poporului și de către primpretorele (cercului Mercurea) dl Mangesius (sas) în numele autorităților civile și a întregului cerc administrativ. Dela gară se trece prin stradele largi

ale Apoldului, moștenite dela foștii locuitori sași ai acestei comune cari au pierit până la cel din urmă lăsând locul Românilor mai plini de viață — până în deal, unde sunt cele două biserici, una veche și mică, cealaltă mai nouă mai încăpătoare și mai puțin frumoasă pentru un sat cu trei mii de suflete toate românești, ca acesta. E o mulțime de popor, prin care abea poți străbate. Nu-i chip să se poată intra în biserică pentru că majoritatea credincioșilor n'ar putea auzi glasul arhierului și nu i-ar putea vedea fața. Se fac deci în curtea bisericii, în cimiter rugăciunile prescrise și aici și vorbește metropolitul poporului adunat în număr așa de mare. Din vârful dealului, de unde în depărtări se deschidea o minunată panoramă vastă, iar în față se ridica semnul de amintire al trecutului: cele două cruci cu inscripții latinești ale ultimilor doi preoți sași, dela 1814 și 1846 ai căror credincioși au pierit, înalt Prea sfințitul metropolit vorbește timp de trei sferturi de oră, încnegat și pe înțeles despre însemnătatea zilei nașterii Fecioarei Maria și despre bunăcreștere, dând din bogata comoară a experiențelor sfaturi bune și multe.

Exelența Sa e un orator popular cu care nici la vârsta de 79 de ani nu s'ar putea pune ori și cine. Vorbește fără nici o greutate ori cât de mult, știe alege după trebuință graiul și înțelesul tuturor, potrivește totdeauna bine pildele și asemănările pe cari le scoate din cercurile cele mai apropiate de cunoștința ascultătorilor — și știe pune și sentiment în cuvinte. Poporul, care înțelege fiecare cuvânt astfel auzit, îl ascultă cu o îndoită plăcere și și cu folos.

După cuvântarea rostită metropolitul e bineventat de către preotul Lazar în numele parohiei, iar apoi rugat de mai mulți credincioși, citește deslegări la câteva morminte. După terminarea acestora fiind tuturor credincioșilor binecuvântare, însoțit de suită se depărtează, pentru ca în casa părintelui Orăsteanu să poată primi pe aceia cari vin să-i prezinte omagii.

Aci vin pe rând: preoțimea tractului în frunte cu protopopul, învățătorimea, comitetul parochial și comitetul comunal cărora metropolitul le vorbește despre misiunea lor, despre greutățile pe cari le au să le învingă și despre vremurile grele pentru cari trebuiesc oameni harnici.

După aceasta să ia masa în sala cea mare a școlii, iar după amiaz la orele trei se face plecarea la Sîngătin.

În capul Apoldului I. P. S. se oprește și cercetează casa unui creștin în care e un bolnav, de vreme multă căruia îi cetește o moliță de deslegare.

Cele câteva ceasuri petrecute în Apold au fost și spre bucuria căpeteniilor bisericesti cari au putut vedea o comună românească harnică, cum puține se mai găsesc, și spre o comună care a avut cinstea să primească în sinul ei pe aceste căpetei.

Apoldul are și credincioși de religia greco-catolică, puțini, vr-o 8—10 familii, cari au o biserică a lor, dintre cele mai rele posibile. După ce primpretorele sas din Miercurea l-a salutat pe metropolitul în Apold, preotul român greco-catolic din Apold nu s'a arătat nicăiri.

La 3 și jum. am ajuns în Sîngătin, către care duce un drum pe un deal de unde vezi până departe către Carpații despărțitori de

țară. În capul satului aștepta popor nenumărat în frunte cu preotul Dăianu, care-l bineventează pe metropolitul și-i mulțamește pentru bunăvoința ce li-o dovedește prin venirea sa în comuna asta care vrea să înainteze.

Asemenea face și primarul ungar care într'o românească bună dorește bun venit păstorului bun al majorității locuitorilor din comună.

Oaspeții sînt primiți în casa părintelui Dăian, din care se ridică în curând pentru a începe la 5 ore privegherea în biserică cea veche, unde a asistat și metropolitul. La 7 și jum. se iese pentru cea din urmă sară din lăcașul umilinței de câteva sute de ani și se face cea dintâi procesiune la noua biserică.

E o procesiune maiestoașă. Craiu nou de sus e mai dornic ca ori când în această noapte dumnezeiască în care îmbracă în mantie de argint întreg pămîntul. Liniștea sfintă a serii o sfășie numai sunetele clopotelor dela noua biserică și cântările misterioase cari se pierd în văzduh, ale preoților și cântăreților. Se duc odoarele bisericesti în noul locaș unde în această noapte răsună pentru întâia oară cântarea sfântă. „Bine ești cuvântat Christoasă Dumnezeuul nostru”, și „Împăratul ceriurilor” sînt cele dintâi cântări ale căror valuri se sparg de părății încă nesfințiți ai acestui lăcaș pe care-l vor închina peste scurtă vreme Dumnezeirei celei în trei fețe, aceia cărora datuli-s'a de sus puterea.

Dimineața la opt se începe slujba sfințirii bisericii după tipicul prescris. După îndeplinirea sfințirii se face liturgia care se termină abia după orele 11 și jum. Serviciul divin a fost oficiat de I. P. S. metropolitul I. Meșianu, asistat de protosincelul Dr. E. Roșca, sincelul Dr. E. Cristea, protopresbiterii M. Voileanu, I. Droc, Avram Păcurariu și Dr. I. Stroia, de preoți I. Dăianu și P. Marcu și de diaconii Dr. A. Crăciunescu și A. Oancea, care apoi în cursul liturgiei a fost hirotonit preot. Răspunsurile liturgice le-au dat corul învățătorilor din Săliște și jur. După liturgie a vorbit I. P. S. Sa amintind jertfele cari au trebuit făcute pentru a se putea ridica noua biserică și sfătuind pe credincioși a se deda la împlinirea poruncilor celor de folos. Mi-am notat următoarele: fondul pentru zidirea bisericii nouă s'a început la 1894, dar într'un chip foarte modest. După 10 ani abia ajunsesese la 600 cor. Abia la 1904 s'au început pregătirile mai serioase. Zidirea bisericii s'a început la 1906. Total a costat peste 12.000 cor., strânse din darurile credincioșilor din mai multe părți.

Frumoase pilde de jertfă a dat preotul local și proprietarul Măcelariu cari au premers cu exemplul. Între ctitorii bisericii se întâlnesc, printre localnici și mai mulți străini din Săliște, Săcel, Tilișca, Apold etc.

După biserică s'au făcut recepțiunile în casa păr. Dăianu.

Întâiu s'au prezentat locuitorii comunei învecinate, Ludoșul mare, cari au venit în număr de vr-o 300 de inși, apoi comitetul parochial, comitetul comunal, comitetul parochial al bisericii surori gr. catolice în numele căruia păr. Alexe Deac a spus câteva cuvinte foarte alese, reprezentanța bisericii maghiare protestante în numele căruia a vor-

bit ungurește preotul Virág, apoi directorul și învățătorul dela școala de stat, cel dintâi Român de omenie cel de-al doilea cu tulipan la botonieră, și el om de omenie și în sfârșit câțiva dintre ajutătorii bisericii, sălișteni și săceleni.

La două ore a fost banchetul unde s'a toastat astfel: I. P. S. metropolitul pentru Maiestatea Sa Împăratul, dl protopop Păcurariu pentru I. P. S. Sa, dl Dr. E. Roșca pentru fostul protopop al tractului Miercurea, dl I. Droc și pentru actualul protopop dl A. Păcurariu, dl M. Voileanu pentru buna înțelegere dintre diferitele confesiuni, dl I. Droc pentru părintele Dăian, dl Dr. I. Stroia pentru comitetul parochial, dl Dr. E. Cristea pentru „Maiestatea Sa” poporul românesc, care ne ține, preotul protestant Virág pentru Excelența Sa metropolitul și păr. Dăian pentru căpeteniile bisericesti și pentru poporul care a ridicat biserică.

După banchet Excelența s'a vizitează pe preotul greco-catolic și pe cel protestant, apoi pleacă însoțit de nenumărate trăsură către Apold mic, și de acolo către Sibiiu, unde a ajuns Duminecă seara la 8 și jum.

În tot drumul până la gară nenumărate cete de credincioși, cari steteau în genunchi. N'au rămas acasă decât chilavii cari n'au putut părăsi satul.

Poporul l-a aclamat pe părintele său așa ca întregul drum până la gară era un adevărat triumf.

Deodată cu coborârea nopții trenul a despărțit pe cei ce în timp de două zile s'au simțit atât de bine împreună, ducând pe unii la cărmă, și lăsând pe alții la muncă.

Prin visite canonice ca aceste, s'ar contribui foarte mult ca mulțămirea să fie tot așa de mare și de o parte și de alta.

***

Se înțelege că această dare de seamă, nu e complectă. Câte nu lipsesc din ea?

Pentru a nu fi cu totul incomplectă trebuie să mai amintesc și de stăruința celor cari au pus la cale acest frumos prilej, de conducătorii din Apold, Miercurea și Sîngătin, cari au ostenit și cheltuit și cari au făcut tuturor toate pentruca toate să se isbândească bine. Mulțămirea comitetului parochial, părintelui Orastianu din Apold, dlui Dr. G. Măcelariu din Miercurea, părintelui Dăianu și dlui A. Măcelariu din Sîngătin — toată lumea a fost satisfăcută.

Și mulțumită părintelui protopop Păcurariu și părintelui Dăianu ca prin ridicarea bisericii au făcut posibil un frumos pas spre progres.

Coresp.

Bucurie și durere.

— *Dl deputat Coriolan Brediceanu între alegători. — Moartea subită a fruntașului Toma Stanca. —*

În zilele aceste soarta a voit să amestece deodată bucurie și durere în inimile fraților noștri bănațeni.

Pe când dl deputat Coriolan Brediceanu umbla din comună în comună încunjurat de alai însuflețit, moare pe neașteptate Toma Stanca, însuflețitul român din Cacova, în noaptea aceleasi zile, pe care o petrecuse împreună cu consătenii săi în jurul dlui Brediceanu pe care îl sărbătoriau.

Dăm după «Drapelul» un raport amănunțit despre aceste întâmplări:

Deputatul dietal C. Brediceanu, iubitul nostru luptător neînfrânt, a fost Sâmbătă

in 21 Sept. în cercul electoral al Oraviței între falnicii săi alegători, vizitând comunele Rutisor, Broșteni, Greovaț, Cacova și Ticvaniu-mare. În calea sa a fost însoțit de d-nii Dr. Petru Corneanu, Dr. Liviu Cigăreanu și I. Perian din Oravița.

Primirea a fost cât se poate de însuflețită și cordială. În fiecare din aceste comune a vizitat dl deputat pe mai mulți fruntași și unde nu se terminase sf. slujbă a asistat cu poporul întreg la sf. liturghie.

În Greovaț a eșit în calea deputatului înflăcăratul naționalist Toma Stanca, comerciant în Cacova, și luând pe iubitul deputat în trăsura sa elegantă, au mers împreună la Cacova. La Toma Stanca au luat dl deputat și suita sa prânzul, după care dl Stanca a însoțit pe deputatul și la Ticvaniu-mare, unde primirea a fost foarte entuziastă.

Ca trăsura, în care se afla dl deputat, să nu meargă prea iute, într'un car cu patru boi s'au așezat feciorii cântând cântece populare. Pe de lături fete și copii în haine de sărbătoare. Înainte călăreții deschideau calea. Așa a parcurs convoiul în cântece naționale drumul până la Ticvaniu-mare, care era împodobit frumos.

Cuvântarea deputatului a stârnit mulțămire generală.

Fruntașii s'au retras apoi cu dl Toma Stanca în casină, de unde dl Stanca a plecat să viziteze pe mamă-sa și soru-sa, despre care auzise că sunt bolnave. Rentorcându-se zise: «Parcă li-se făcu mai bine și mamei și surorii mele, când mă văzură în casa părintească, așa de bine le-a căzut». Mai stătu dl Stanca puțin și cam la 6 ore se reîntoarse la Cacova.

Mânezi când dl deputat se gătia de plecare la Chernecea și Forotic, îi veni veste tristă că Toma Stanca a răposat în decursul nopții.

În urma acestei dureroase întâmplări dl deputat a sistat continuarea turneului și s'a întors împreună cu însoțitorii la Cacova, făcând întristatei familii vizită de condolență.

Duminecă a fost dl deputat la Comoriște și a asistat la adunarea despărțământului Asociațiunii. La adunare a făcut Dr. Ludovic Méhes o prelegere poporală foarte interesantă și instructivă din igiena poporală, care a stârnit nu numai plăcere ci chiar admirațiune. Păr. Sinesiu Bistreaan a făcut apoi o dizertație despre cultura poporului.

Joi, Vineri și Sâmbătă dl deputat își a continua turneul întrerupt, vizitând și celelalte comune. Vineri va fi mare adunare poporală la Goruia.

Activitatea „Asociațiunii”.

Raportul general al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român” către adunarea generală convocată în Bistrița la 21 și 22 Septembrie st. n. 1907.

(Fine.)

Școala civilă de fete. Școala civilă de fete a Asociațiunii, în cursul anului școlar 1906—7 a funcționat normal și cu rezultate multămitoare. În toate privințele se observă aproape aceeași situație ca în anul precedent.

Din anuarul școlii anexat la acest raport coatem următoarele date: În anul școlar 1906—1907 au fost înscrise în cele patru clase civile 89 de eleve, — cu 14 mai multe ca în anul trecut, — iar în cursul complementar au fost înscrise numai 14 eleve față de 21 din anul școlar trecut. Dintre elevele înscrise s'au prezentat la examen, din școala civilă 88 eleve și au fost promovate 85, iar din cursul complementar s'au prezentat și promovat 13 eleve. Cursurile s'au început la 1 Septembrie n. 1906, iar examenele dela sfârșitul anului școlar s'au ținut dela 25—29 Iunie 1907, sub conducerea dlui Dr. M. E. Cristea, delegatul comitetului central.

Școala a fost inspectată din partea Asociațiunii prin dl prezident Iosif Sterca Șu-

luțu, iar din partea organelor de stat prin inspectorul și subinspectorul reg. de școale, precum și de un delegat al ministerului ungar de culte și instrucțiune publică. Toți au rămas pe deplin mulțămiți cu localul școlii și cu progresul făcut de eleve în obiectele de învățământ.

Corpul didactic se compune din directorul școlii, 2 profesori definitivi, 3 profesoare, 2 cateheți, 5 instructoare și 2 instructori.

În internatul școlii au fost adăpostite 77 eleve față de 65 din anul trecut, dintre aceste 70 au urmat școala civilă a Asociațiunii, iar 7 școala elementară a Reuniunii femeilor române din loc.

Cheltuelile avute cu școala de fete în cursul anului școlar 1906/7 se urcă la suma de K 46.048.51.

Biblioteca Asociațiunii. Privitor la starea bibliotecii centrale a «Asociațiunii» cu sfârșitul anului 1906 ne luăm voce a prezenta următorul raport:

A) Biblioteca proprie: Conform inventarului bibl. cent. a «Asociațiunii», la sfârșitul anului 1906 numără 4949 opere în 6411 tomuri, 5678 broșuri și 24 harte, față cu 4778 opere în 6287 tomuri, 5525 broșuri și 24 harte dela sfârșitul anului 1905; prin urmare biblioteca s'a sporit în decursul anului 1906 cu 171 opere în 124 tomuri și 153 broșuri.

B) Depositul de cărți menite spre vânzare, parte în favorul fondului general al «Asociațiunii», parte unele în favorul școlii civile de fete a «Asociațiunii» și altele destinate a se distribui de aici gratuit cu sfârșitul anului 1906, numără 47 publicațiuni în 3465 tomuri și 35.264 broșuri.

Biblioteca proprie s'a sporit în anul 1906, în urma relațiilor de schimb legate cu diferite societăți științifice și literare din patrie, prin publicațiunile trimise de Academia maghiară din Budapesta și de Academia Română din București, apoi prin donațiuni făcute de dl Dr. At. Marienescu și de unii autori. Prin cumpărare biblioteca s'a sporit cu 3 opere în 8 vol.

Depositul de cărți în 1906 s'a sporit în deosebi prin nr. 22—26 ai bibliotecii populare a Asociațiunii. De altă parte acest deposit a scăzut în decursul anului 1906 cu 599 tomuri și 10.859 broșuri, între cari 531 tomuri și 5548 broșuri dăruite, iar 68 tomuri și 5311 broșuri vândute, respective date în comisiune la diferite librării.

Dintre publicațiunile periodice au intrat la bibliotecă în anul 1906 următoarele: «Biserica și Școala» din Arad, «Bunul Econom» din Orăștie, «Deșteptarea» din Brașov, «Drapelul» din Lugoj, «Economia» din Caransebeș, «Erdély și Erdélyi Muzeum» din Cluj, «Ethnographia» din Budapesta, «Familia» din Oradea-Mare, «Foaia Diecezană» din Caransebeș, «Foaia Poporului» din Sibiu, «Foaia Școlastică» din Blaj, «Földrajzi Közlemények» din Budapesta, «Gazeta de Duminecă» din Șimleu, «Gazeta Transilvaniei» din Brașov, «Junimea literară» din Cernăuț, «Letopis Matite sepske» din Neoplanta, «Libertatea» din Orăștie, «Lucafăruș» din Sibiu, «Poporul Român» din Budapesta, «Răvașul» din Cluj, «Revista Bistriței» din Bistrița, «Revista Economică» din Sibiu, «Revista Farmaciei» din București, «Századok» din Budapesta, «Telegraful Român» din Sibiu, «Történelmi Tár» din Budapesta, «Tribuna» din Arad, «Turul» din Budapesta, «Unirea» din Blaj și «Viitorul» din Cernăuț.

Muzeul Asociațiunii. În lipsa mijloacelor materiale nu s'a putut ocupa postul de custode instituit de comitetul central și aprobat de adunarea generală din anul trecut. S'a angajat un custode interimar, care a început inventarierea, catalogarea și aranjarea obiectelor aflătoare în muzeu.

În cursul anului trecut muzeul s'a îmbogățit mai ales cu modele de cusături și țesături românești din diferite ținuturi și cu un model de moară în miniatură. Obiectele parte a fost cumpărate, parte au fost primite în dar. S'au primit donațiuni: dela dna Maria Cosma porturi, dela

societatea «Andrei Saguna» din Sibiu o colecție numismatică și dela desp. Timișoara două costume din Chisetău.

Pentru a se atrage luarea aminte a publicului asupra importanței muzeului și pentru a se înlesni adunarea obiectelor, se va întocmi un îndrumar ilustrat, arătând însemnătatea etnografiei și înșirând în grupe sistematice obiectele ce trebuiesc adunate. Cu ajutorul acestui îndrumar sperăm, că în viitor se va putea aduna o cantitate mai mare de obiecte privitoare la istoria și la etnografia poporului nostru.

Tot la acest loc amintim, că pentru sala festivă a Muzeului s'a cumpărat un aparat mare de proiecțiune, care va face bune servicii conferințelor ce se țin iarna în centru.

Ședințele comitetului central. Dela ultima adunare generală comitetul central a ținut 13 ședințe, în cari a rezolvat toate chestiunile curente, cari, în înțelesul statutelor și regulamentelor Asociațiunii, cad în sarcina lui.

A executat hotărârile ultimei adunări generale și anume: a comunicat celor interesate alegerile făcute; a studiat cele două propuneri făcute de dl Romul Raca și dl Ioan Tatu; a cerut, fără rezultat favorabil concesiunea unei colecte pentru zidirea internatului de băeți din Sibiu și a îndeplinit toate celelalte lucrări cari reies din punctele până aci înșirate ale acestui raport.

Propuneri. În urma celor expuse, comitetul central își ia voie a propune onoratei adunări generale să binevoiască:

- a) a lua act de cuprinsul raportului general al comitetului central;
- b) a da expresie durerii pentru pierderea membrilor decedați în anul din urmă;
- c) a alege pentru un nou period de 3 ani pe membrii comitetului central, pe prezidentul și vice-prezidentul Asociațiunii;
- d) a aproba darea de seamă despre gestiunea financiară a anului 1906 și a da comitetului absolutoriu pentru această gestiune;
- e) a aproba proiectul de budget pentru anul 1908.

Sibiu, din ședința comitetului central al «Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român», ținută la 14—26 August 1907.

Iosif Sterca Șuluțu m. p.,
president.

Oct. C. Tăslăuanu m. p.,
secretar.

Cronica externă.

Afacerea mitropolitului din Drama.

Din Constantinopol să anunță, că ministrul de interne a comunicat patriarhatului ecumenic, că în ultimul consiliu de miniștrii s'a luat hotărârea de a urmări pe calea legii pe mitropolitul din Drama, care s'a făcut vinovat de les-majestate. Din diferite motive însă s'a schimbat aceasta hotărâre, a rămas însă, ca patriarhatul să fie provocat, ca în timpul cel mai scurt să exileze pe mitropolitul în chestie la Conișău la Amasia. Într'o ședință extraordinară a Synodului s'a decis, ca mitropolitul din Drama să fie pedepsit, dacă să va găsi vinovat, spre acest scop însă sinodul are nevoie de întreaga corespondență confiscată de autoritățile otomane.

Synodul s'a mai ocupat în aceasta ședință și cu afacerea cumpărării din lista civilă a celor 100 de sate grecești din Epir, cari sunt de a să popula cu emigranți otomani și s'a decis, ca Patriarhul să întreprindă pași direct la Sultan în aceasta chestiune.

Situația în Persia.

După o știre a agenției telegrafice din Petersburg, sosită din Teheran cu data de 24 c., situația în Persia dela omorul mareșalului vizir încoace s'a înrăutățit foarte mult. Par-

lamentul pare a-și fi luat toate drepturile, deoarece se amestecă în toate chestiile administrative. De aceea populațiunea este foarte îndârjită.

Într-o adunare ținută acum două zile într-o moșee din Teheran s'a atacat pe față guvernul șahului. S'au ținut câteva vorbiri ostile guvernului și unii dintre oratori au arătat chiar necesitatea detronării actualului șah și proclamarea prințului Siili ca domnitor al Persiei.

Ambasadorul rus în Teheran, Hartwig, va fi în curând rechemat din cauza amestecului neautorizat în afacerile interne ale Persiei. Din această cauză el nu va mai primi nici un post diplomatic în streinătate, ci va fi detașat la ministerul de externe.

Bulgaria și chestia macedoneană.

Reprezentanții mai tineri ai curentelor democratice și socialiste din Bulgaria au ținut — după cum anunță o telegramă din Sofia — la 24 c., o adunare în care s'a luat hotărârea de a se înființa o ligă în scopul rezolvării raționale a chestiei macedonene.

Liga va avea de scop de a scăpa chestia macedoneană din mâinile unor conducători irresponsabili și a o trece în mod oficial în cercul de competență al guvernului.

Alegerile pentru Dumă.

Alegerile rusești dela 23 curent în guvernământul Petersburg n'au arătat nici o însuflețire. Partea cea mai mare a alegătorilor s'au abținut dela vot. La alegerile cu cens cu peste 3000 de ruble nu s'au prezentat decât 6% a alegătorilor. În cinci cercuri ale acestui guvernământ din lipsa alegătorilor nu s'au putut ține alegerile.

Dintre proprietarii mici au fost aleși 38 de cadeți și 12 fără partid, ceea-ce înseamnă învingerea opoziției.

Din partea lucrătorilor din acest guvernământ s'au ales 14 social democrați și patru fără partid.

Executarea ucigașilor unui fabricant.

Din Lodz vine știrea, că la 23 c. au fost executați șapte lucrători și o femeie, din acei ce au luat parte la omorul fabricantului Silberstein.

Isvolsky la Viena.

Astăzi, în 25 a sosit aci ministrul de externe rus, Isvolsky. În cercurile politice se vorbește, că dânsul va avea o întrevedere cu baronul Aehrenthal, ministrul de externe austro-ungar, precum și cu regele Carol al României, care e de asemenea la Viena asupra chestiunii Macedonene.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

ȘTIRILE ZILEI.

Miercuri, 25 Septembrie.

— **Din Ciacova.** În zilele, în cari părțile bistrițene s'au bucurat de atîta lume românească, Bănatul a avut și el norocul să adune și el un mănunchiu frumos de intelectuali, — la Ciacova. S'a sfințit biserica nouă, pictată de Smigelschi, s'a auzit vestitul cor lugojan al lui Vidu, s'a ținut adunarea generală a «Reuniunii învățătorilor români dela școalele confesionale gr. ort. din diecesa Caransebeșului». Cuvîntări pentru popor, vorbiri de bineventare, calde salutări frățești dela reuniuni mai mici și îndemnuri spre bine dela autorități, străbătute toate de conștiința națională, acestea au fost ascultate cu primitoare bunăvoință. Apoi au urmat lucrări administrative.

— **Archiducele Iosif în primejdie.** În numărul de Marți al foii noastre am adus știrea despre sosirea archiducelui Iosif în Maramureș, unde va întreprinde o vânătoare de urși. La goana de eri archiducele se afla în mare primejdie, căci cum sta la pîndă, dintr'un tufiș de odată a sărit un urs ine desvolbtat și voi să fugă. Archiducele însă întinse pușca și descărcă un foc asupra fiarei, pe care nu o nimeri bine. Ursul în urma asta s'a întors și a sărit asupra archiducelui, care făcu câți-va pași îndărăt, ca să umple pușca, apoi trasă iarăș un foc asupra ursului, care se afla la o distanță de un paș de archiduce. Plumbul a nimerit și fiara a căzut moartă la pămînt.

— **Afacerea gimnaziului ovresc din capitală.** Am adus la timpul său și noi știrea că ovreii din Budapesta să opintesc mult să ridice un gimnaziu ovresc. O-pinteala aceasta nici n'ar fi atît de mare căci trei fundațiuni le stau la dispoziție în suma de un milion și jumătate. Alta este la mijloc pentru ce geneza acestui institut ovreu întîrzie. Anume trei ovreii au lăsat câte-o sumă conziderabilă în scopul ridicării unui gimnaziu ovresc. Unul dintre aceștia cu numele Freystädler, a cerut în schimb ca gimnaziul să poarte numele său. Chestia aceasta a fost prezentată ministrului de culte pentru concesiunea zidirei institutului, când Wahrmann, un alt donator a înțeles despre ce e vorba. Indată a făcut pașii de lipsă pentru zădărnicierea planului, fiind-că dânsul nu poate tolera ca institutul, la înființarea căruia a contribuit și el, să poarte numele altuia. Ovreii cari mai nainte nu știau pentru ce întîrzie concesiunea zidirei, credeau, că toată afacerea întîmpină greutăți la generalul de jezuiți, contele de Canossa, acum iau act despre aceasta întîrziere cu o oareș care satisfacție, că nu ministrul este cauza întîrzierii, ci «unul dintre ei.»

— **Himen.** Dl Ioan Nistor anunță cununia sa cu Dșoara Vetuca Greavu, care se va celebra Duminecă, în 6 Octomvrie st. n. în biserica gr. ort. din Tău.

— **Un atentat asupra castelului lui Tolstoi.** Nainte cu câteva zile niște făcători de rele au atacat în timp de noapte castelul contelui Tolstoi. Se crede, că înșile muncitorii de pe moșia bătrînului scriitor au atacat castelul din cauza, că Tolstoi le promisese odată, că întreaga avere o va împărți între ei, dar familia a împiedecat intenția aceasta a marelui iubitor de oameni.

— **Din temnița Seghedinului.** Dl învățător Ilicescu din Rafna, condamnat la 16 zile închisoare de stat pentru agitațiune cu ocașiunea alegerei de deputat dietal dela Bocșa, și-a împlinit pedeapsa părăsind Duminecă temnița.

— **Pustiirea unui uragan.** La New-York a pustiit eri un groasnic uragan care a băgat în groază întreg orașul. Trăznetul a lovit îns pitalul Sfta Caterina și în biserica Sftul Nicolae, ceea-ce a produs o spaimă indescrribibilă printre bolnavii din spital și credincioșii din biserică. La Pittsville uraganul a fost atît de puternic, încât a dărâmat o tribună pe care se refugiasă vre-o sută de oameni dinaintea turbatului Eol. Tribuna prebușindu-se a cutropit sub ruinele sale vre-o 50 de înși.

— **Populația Berlinului.** Conform recensământului mai nou, numărul populației ora-

șului Berlin, este de 3.104.000. Este priză urmare al doilea oraș după Londra.

— **Accidentul ministrului de finanțe român.** Dl Costinescu ministrul român de finanțe a suferit un grav accident de automobil în urma căruia și-a frînt piciorul.

Distinsul financiar care să bucură de multe simpatii atît în țară cît și în streinătate, va trebui să stea câteva luni în pat.

— **Spion japanez în Germania.** La Jena a fost arestat la ordinul judecătoriei un Japonez, care s'a dat de inginerul unei fabrici de sticlă din Tokio. Pretinsul inginer voia să pună mîna pe desemnul mașinelor din fabrică.

Partea științifică literară.

Luptele politice

ale Românilor din Transilvania și Ungaria dela 1848 încoace.

de C. Cornean.

(Urmare.)

Absolutismul.

Incepe regimul absolutistic prin anularea uniunii Transilvaniei cu Ungaria, proclamată în dieta din 31 Mai 1848 în Cluj, prin articolul de lege I. și art. de lege VII. al dietei din Pojon tot în același an, — primul pas, ce-l face tinerul monarch Francisc Iosif I, care primise încă în 2 Decemvre 1848 în Olmütz tronul dela unchiul său Ferdinand. Guvernator al Transilvaniei e numit în 19 Iulie 1849 generalul Ludovic baron de Wohlgemuth, iar comisar civil fostul președinte al țării Bucovina: Eduard Bach; și astfel Români transilvăneni, drept recompensă pentru loialitatea și credința lor față de tron — ce au pecetluit-o cu sîngele lor, — sunt puși «în rînd cu cei răi și vrednici de pedeapsă, sunt supuși unui regim absolutistic de extremă severitate atunci, când vedeau ivite zorile libertății și ale independenței naționale, res-cumperate cu multe jertfe.»*)

Însă din loialitate față de tron și de teamă, că aceste demnități puteau fi ocupate de magnați maghiari eventual și sași, primiră cu bucurie vestea numirii lui Wohlgemuth, care îndată proclamă de valabilă legea marțială din 18 Octomvre 1848 cu adausul următoarelor 4 decrete:

1. interzicerea purtării armelor;
2. asigurarea egalității de drepturi a națiunilor în interesul constituției din 4 Martie;
3. nimicirea bancnotelor kosuthiane;
4. numirea baronului Haynau de comandant suprem al armatei, — introducînd astfel legea statarială și în Transilvania. Disolvă apoi toate comitetele naționale, între cari e și cel românesc. Imparțialul și dreptul guvernor ca să se convingă despre starea locuitorilor vizitează țara, o imparte apoi prin decretul din 24 Septemvre 1849 în 6 districte militare, care împărțire a rămas în vigoare până în 22 Octomvre 1852. Iar aplicarea Românilor în număr mai mare ca funcționari de stat e rezultatul îmbucurător al convingerii sale despre fidelitatea poporului român.

În timpul acesta activitatea națională a Românilor se restrînge la activitatea delegațiunii trimise la Viena, care își împlineste datorințele cu scumpătate, prezintînd M. Sale și guvernului suplice pentru ca să-i se dea poporului român dreptate. Roadele acestei osteneți sunt: înființarea pedagogiei pe lângă institutul teologic din Sibiu, deschiderea pe speșele statului a unei pedagogii în Orlat și una în Năsăud, — cari institute avură însă numai o viață scurtă de doi ani — cererea «pentru crearea unei facultăți filozofice-juridice pe seama națiunii române în Cluj», iar drept încoronare a tuturor rezultatelor servește: pu-

* Teodor V. Păcățian: «Cartea de aur» vol. I, p. 677.

nerea petrii fundamentale în 17/29 Sept. 1851 a marelui gimnaziu românesc din Braşov, după ce mai înainte cele două comunităţi bisericeşti numite Sf. Nicolae şi «Adormirea» să obligă prin un «legământ» să susţină «pe vremea de acum şi pentru tot viitorul şcoale naţionale române din Braşov». Gimnaziul a primit dreptul de publicitate în anul 1856.

Istoria inregistrează însă şi fapte dure-roase, ce au avut să le îndure Românii în timpul acesta. Aşa e arestarea lui Axente Sever, pe motivul că nu ar fi predat toate armele, ce le primise în anul 1848 — şi sevestrarea documentelor acestuia; apoi arestarea mai multor preoţi şi pentru câva timp şi alui Avram Jancu, care împreună cu 61 eroi din 1848 fură decoraţi în Sept. 1850 din partea Majestăţii Sale; precum şi constrângerea episcopului Ioan Leményi dela Blaj, de a abdice pentru conduita sa naţională din această demnitate, apoi internarea lui până la moartea sa întâmplată în 29 Martie 1861 în mănăstirea franciscanilor din Viena. Toate aceste sunt caracteristicile timpului absolutistic.

M. Sa permite prin decretul din 25 febr. 1851 inactivarea metropoliei greco-catolice din Alba-Julia şi înfiinţarea a două episcopii în Gherla şi Lugoj. Noul metropolit e Alexandru Şterca-Şuluţ — ales episcop în 30 Septembrie 1850.

Reactivarea metropoliei ortodoxe — suprema dorinţă alui Şaguna, exprimată atât de convingător în sinodul diecesan din 17/25 Septembrie 1851 — e amânată pe timp nedeterminat, dar se acoardă bisericii gr. ort. un ajutor de stat de 60,000 floreni, sub titlul de repararea bisericilor căzute pradă evenimentelor din 1848, iar 24 mii floreni să acoardă «conducătorilor poporului român în zilele grele din trecutul apropiat, cari sunt Avram Jancu, Axente Sever şi protopopul Balint»). Aceşti trei eroi naţionali pun din aceasta sumă un capital de 2500 fl., pentru înfiinţarea unei societăţi literare române.

Decedatului guvernator Wohlgemuth îi urmează principele Carol Schwartzberg, care conform programului său «nizueşte cu sinceritate într'acolo, că respectând conştiinţios fiecare naţionalitate să înainteze bunăstarea acestei ţări de coroană în interesul statului unitar imperial.»*)

(Va urma.)

* Proclamaţia adresată transilvanenilor în 25 Mai 1851.

Economie.

Congresul viticultorilor. Eri s'a încheiat congresul regnicolar al viticultorilor, ținut la Cincibişerici (Pécs).

În acest congres s'au ținut mai multe conferințe foarte instructive. În ultima ședință Oscar Iausz, directorul viilor de stat din Păuliș, a ținut o conferință asupra rezultatelor experiențelor obținute cu ouele verzi ale hibridilor.

De cel mai mare interes a fost conferința avocatului Iuliu Pösch asupra chestiei *warante or*.

Deslegarea problemei acestei chestii, conform expunerilor temeinice a conferențiarului, s'ar putea face numai astfel, dacă proprietarilor de vii li-s'ar da posibilitatea, se capete împrumuturi, dând zălog (amanet) mustul și uneltele necesare la producția vinului, astfel ca acestea să rămâie în posesiunea proprietarilor de vii.

Astfel de împrumuturi se dau deja viticultorilor din Franța, Italia, Belgia și România, unde viticultorii nu sunt nevoiți a valoriza vinul în forma eficientă de must.

Conferențiarul a arătat foloasele mari, ce le pot avea agricultorii îndeobște și viticultorii îndeosebi prin introducerea waranțelor.

Congresul a primit în unanimitate proiectul de rezoluție al conferențiarului, ca ministrul ungar de agricultură să fie rugat a prezenta corpurilor legislative un proiect de lege în puterea căruia agricultorii să poată pune zălog (amanet) produsele, mașinile și uneltele lor, astfel, că acestea și mai departe să rămâie pentru folosință, în posesiunea agricultorilor.

Prezident al congresului a fost deputatul dietal B. Bernath.

Circulația la poștele din Europa. În ceea-ce privește circulația la poște, Europa întrece America.

Primul loc între statele europene îl ocupă Germania. Numărul obiectelor (scrisori, pachete, mandate, ziare etc.) încredințate pentru transport poștelor germane atinge cifra de 7 și o treime bilioane, după Germania urmează Anglia cu 4 și jumătate bilioane, apoi Franța cu 3 și un sfert milioane, Austro-Ungaria cu 2 bilioane, Rusia cu 1 și o treime bilion și Italia cu un bilion.

Între contingente circulația cea mai mare a Europei cu America. Transportul acesta în partea-i covârșitoare se face cu urieșele vapoare ale societății „Norddeutscher-Lloyd“.

Venitele căilor ferate din Bosnia și Erțegovina. Direcția generală a căilor ferate de stat din Bosnia și Erțegovina a dat publicității cifrele circulației pe aceste căi ferate precum și venitele încasate în primele 8 luni ale anului curent.

Conform acestor date, căile ferate din țările ocupate începând dela 1 Ianuarie și până la 31 August 1907 au transportat pe o rețea de 770 kilometri 1,498.785 persoane și 779.017 tone mărfuri, pentru transportul căror au încasat 7,020.479 coroane, 254.633 coroane mai mult, decât în aceeaș epocă din anul trecut.

Opreliștea exportului de grâne din Turcia. Recolta grânelor a fost în anul acesta în Turcia slabă. Lipsa de grâne, îndeosebi de grâu devine din ce în ce mai simțitoare.

Sultanul — pentru-ca să împiedece scumpirea prea mare a pâinei de toate zilele — a dat o iradee prin care oprește exportul de grâne din Turcia, iar grânele importate vor fi scutite de vamă.

Ședința plenară a băncii austro-ungare. Consiliul superior al băncii austro-ungare va ținea la 27 Septembrie n. în Budapesta o ședință plenară. În această ședință secretarul general al băncii va ceti o dare de seamă asupra situației în piața de bani.

Bursa de efecte. Tendința la deschiderea bursei a fost liniștită.

Mai târziu însă în urma cumpărărilor arbitrajului vienez, speculația a devenit mai dispusă; iar cursurile valorilor s'au urcat cu puțin.

Tendința la încheiere a fost fermă, iar circulația mărginită.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	— 636.—
„ „ ung. a.	— 745.25
„ băncii de escompt a.	— 472.—
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 655.75
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 111.—
„ „ coroane 4 „ „	— 92.95
„ austr. de aur 4 „ „	— 116.—
„ „ coroane 4 „ „	— 97.—
Scrisuri fonciare „Albina“	— 101.—
Napoleond'or (20 franci aur)	— 19.19
mărci germane, aur	— 23.56
Galbeni austriaci și ungurești	— 11.43
Bilete germane 100 mărci	— 117.75
„ franceze 100 franci	— 95.85
„ italiene 100 lire	— 95.97
„ române 100 lei	— 95.30
Ruble rusești de hârtie	— 2.54

Prețurile cerealelor. Târgul efectiv de cereale a fost azi mai vioiu, cumpărătorii dispuși.

Prețurile cerealelor s'au menținut în tendință liniștită.

Producenții au oferit cantități însemnate de cererale, cererile fiind de asemenea mari circulația a fost desvoltată.

Azi până la 12 ore din zi s'au vândut 80.000 măji metrice grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (80 kilograme greutate) s'a plătit 23 coroane 50 fileri, iar pentru cel mai slab din comitatul Pestei (75 kilograme greutate) 21 coroane 55 fileri de maja metrică (100 kgr.)

În ultimele 24 ore circulația cerealelor în Budapesta a fost următoarea:

	sosit	expediat	măji metrice
Grâu	— —	34714	— — 21112
Secară	— —	9987	— — 3562
Orz	— —	11982	— — 3210
Ovăș	— —	21784	— — 17704
Cucuruz	— —	157	— — 2392
Rapiță	— —	487	— — —
Făină	— —	411	— — 18763
Tărâte	— —	—	— — 1414

Tendința generală în târgul pe termen de cereale a fost liniștită. Conform buletinului oficial au notat:

Grâu pro Octomvrie 11.26, 11.29—11.25, pro Aprilie 1908: 11.86, 11.88—11.84.

Secară pro Octomvrie 9.72, 9.75—9.72.

Ovăș pro Octomvrie 8.00, 8.04—8.00.

Cucuruz pro Septemvrie 6.85, 6.86—6.85, pro Mai 1908: 6.78, 6.84—6.81 coroane de 50 kgr.

Tariful transportului pe năi. Pentru transportul mărfurilor pe apă se plătește până la Budapesta de 100 kilograme: Dela Panciova 50—54 fileri, Neoplanta (Ujvidék) 46—48, Bezdán 32—36, Senteș — — Seghedin 52—54, Zenta 48—50, Titel 46—48 Timișoara — —, Becicherecul-Mare 50—52 fileri.

În aceste sume sunt socotite și darea de transport precum și taxa de asigurare.

Piața din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, maja metrică, frumos	. 23 cor. 50 fil.
„ „ „ „ mijlociu	. 22 cor. 90 fil.
„ „ „ „ mai slab	. 21 cor. 55 fil.
Secară, maja, m. dela	18 cor. 85 fil. 19.20
Orz, „ „ „	15 cor. 35 fil. — 15.75
Cucuruz nou, „	13 cor. 50 fil. — 13.70
Ovăș, „ „ „	16 cor. 10 fil. — 16.60
Rapiță, „ „ „	— cor. — fil. — —

II.

Producte.

—	Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —
Unsoare de porc, dela	155 cor. — 156 cor.
Slănină, . . . „	130 cor. — 133 cor.
Cartofi, . . . „	3.80 cor. fil 5.80 —
Spirt, . . . „	58.50 cor. — 59.50

III.

Târgul de porci Kőbánya (Steinbrunn).

(Prima calitate ungară).

Bătrâni . . . — —	— fileri kilogram
Tineri . . . 134—135	— fileri kilogram

Redactor responsabil:

VASILE MACREA.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-ut 11.

A. Raza

croitor.

Budapesta, IV., Strada Nádor 28 vis-à-vis de palatul bursei.

Se recomandă on. public român.

— Croi elegant. Prețuri moderate. —